

# Hora svatého Kříže



## VZKŘÍŠENÉ POUTNÍ MÍSTO V BULHARSKÉM POHOŘÍ RODOPY

**Tisícimetrové převýšení zdoláváte v pohodlí kabiny nákladáku s cisternou vody. Těch 17 km zatáček ale poutníci dodnes procházejí pěšky – z údolí Čepelarské řeky až na ostrý vrchol vysoko nad lesy hor. Křížová hora se v posledních letech stala pro Bulhary snad nejpopulárnějším poutním místem.**

**Z**prvu kvalitní silnici pokrývá stále víc výmolů. Poslední úsek je zvlášť chatrný. I ten ale bude brzy minulostí. Před rokem 1989 sem nevedla než polní cesta, teď se do bukového lesa zakusují buldozery a stuha asfaltky se zakrátko dovlíní až do výšky 1413 metrů. Z vrcholku se otevírá krásný výhled: z kulis rodopských hřebenu vystupuje několik horských skupin, kterými pohoří přesahuje 2000 metrů.



Posvátnost místa pochází z úlomku kříže údajně samotného Ježíše. Po pádu Cařihradu jej schraňovali v nedalekém Bačkovském klášteře, a když i ten se stal obětí Turků, vynesli mniši relikvii k prameni pod vrcholem. Od těch dob sem lidé tajně přicházeli, mnozí z nich měli vidění kříže zářícího proti obloze. Kříž, který vztyčili na nejvyšším bodě hory, je ovšem mladší – pochází teprve z doby krátce po odchodu Turků.

### Holka, nebo kluk?

Po pádu komunistického režimu byl obnoven klášter. Nahradil tak původní, zřízený v 19. století. Dvěma desítkám mnichů dnes slouží moderní ubikace.

Starší paní v šátku, která v kostele prodává svíčky, provádí poutníky mezi ikonami, ale také se stará o úklid v klášteře. Vypráví o místních legendách. Vztahují se ke kříži a k posvátné studánce, která léčí, ale některé jsou docela nové. Když prý překročí práh kostela těhotná žena, může si zvolit, jaké chce mít pohlaví dítěte.

Chrám sv. Trojice postavili na vrcholu kopce teprve roku 1956 – z kamenů starého klášteře, z něhož zbyly jen ruiny v lese. Samotný kostel jako by pocházel ze středověku, ale je to pouhý klam. Skoro všechny bulharské kostelíky tak vypadají, zdánlivě letité, nízké a podlouhlé stavby z lámaného kamene a s červenými prejzovými taškami. Stejně zdání a dojem stárí vyvolávají i ikony na stěnách a na ikonostasu, jde přitom o nové práce z poloviny 90. let. Školy ikon pracují stále stejnými technikami a žáci se učí na dílech starých mistrů.

Nad dalším kostelem, Matky Boží ochránkyně, začíná sčodíště, po němž denně směřují ke kříži zástupy poutníků. Proud věřících vrcholí 14. září, v poutní den povýšení sv. Kříže. „Kříži tvému se klaníme, vладыko, a svatě tvé vzkříšení slavíme,“ stojí na kříži, který od každého, kdo před ním zastaví, vyslechne modlitbu a přijme políbení. Stříška blízké kapličky je doslova poseta lístky přání a proseb.

### Poutě často utajené

Cestou vzhůru mýjíte docela nové kapse, některé ještě nejsou dokončené. Mladí restaurátoři, kteří sem přišli z ikonopisecké školy ve Velkém Tarnovu, se s vámi dávají do řeči. „Za Živko-



FOTO: JIŘÍ SLADKÝ

va chtěli z kostelů nadělat jen muzea a nejraději je úplně zavřít,“ vysvětluje se štětcem v ruce malířka Cvetanka. „Teď se podívejte, kolik lidí sem přijde za jediný den,“ dodává.

Tradice poutí k známým klášterům v Bulharsku vyrostla a sílila v době národního obrození. Tehdy se formovala samostatná bulharská pravoslavná církev a jejím důležitým úkolem bylo zbavit se závislosti na řeckém duchovenstvu, které ji až do roku 1870 ovládalo s posvěcením otomanské moci. Snad proto ani v komunistické periodě novodobých dějin konání poutí tolik nebránili, jako tomu bylo třeba u nás. Přesto ještě donedávna byla náboženská pout spíš

## Informace

Do Asenovgradu poblíž Plovdivu, nejbližšího většího města, je to z Prahy necelých 1500 km (z Brna 1260 km) a cesta autem vám zabere asi 16 hodin. Poslední vesnici před výstupem na Křížovou horu je Borovo.

soukromým, často utajeným podnikem. Na Křížovou horu i tak docházeli lidé uctít posvátný kříž. Místo si ovšem neoblíbili jen prostí věřící. Kromě toho, že bylo neustále pod státním dohledem, vyrostly tu dokonce lovecké chaty pro tehdejší stranické špičky. ■

JIŘÍ SLADKÝ